

Okuma Grubundaki Arkadaşlarımızın Değerlendirmeleri

Bodrum/Gümüşlük Grubu

Hanife Kurt:

Romanı çok severek okudum, film seyrediyorum duygusuna kapıldım, anlatımı öyle güzeldi ki o mekanlardaydım sanki. (Film de çok başarılı uyarlanmıştı) Kahramanı ile yakın yaşlarda olduğumdan herhalde, psikolojisini, geçmiş sorgulamalarını, sade bir yaşamı seçmiş olmasının ilgimi arttırdı. Bazı sözleri çarpıcı geldi bana:

“67 yaşındayım, dinlediğim haberler eski etkisini yapmıyor bende, eskisi gibi dünyaya bakışımı değiştirmiyor.”

“İnsanlar benimle ilgili sorular sorarak, beni tanımaya çalışıyorlar. Aslında benimle ilgili bilgi alıyorlar, beni tanımamış oluyorlar; öğrendikleri şey olgular, duygular değil, herhangi bir şey konusunda ne düşündüğünüzü, başımıza gelenlerin ve verdiğiniz kararların nasıl sizi siz yaptığını bilmiyorlar”

Emekleriniz için çok teşekkür ederim.

Şebnem Birkan,

Günaydın arkadaşlar, bu romana bayıldım. Filmi de iyi bir uyarlamaydı.

Per Petterson 1952’de Oslo’da doğmuş. Per Peterson, aileyi konu alan romanlar yazmış çünkü hayatın aile olduğunu ve kendi amacının da yaşamı bu tarafından irdelemek olduğunu söylemiş bir söyleşide. Roman çocukluk, aile, dostluk ve yaşam mücadelesini konu ediyor, alışık olmadığım bir tarzı var ama olağanüstü bir anlatım çok hoşuma gitti.

Trond’un geçmişte yaşadıklarının ve bu olayların kendi üzerindeki derin etkisinin çok etkileyici ifade edilmiş. Ben de aynılarını hissettim. Film gibi.

Gençlikte babayla paylaşılanlar, babasını çok güçlü görmesi, ormanla baş edışı, Trond’un babasına o işlerde nasıl yardım ettiği, Jon’la olan dostluğunu ve onu kaybedişi, İkinci Dünya Savaşı’nın etkileri, o sıralarda yaşanan kazalar, kayıplar, babasını komşunun annesine kaptırması ve tabii bunların yanında yaşanan güzel günler.

Romanın en büyük farkı, Kuzey ülkelerinin ruhunu okura hissettirebilmeyi başarması. Norveç’in doğasına, ormanlarına, soğuğuna, karına ait betimlemelerini okurken içimize müthiş bir genişlik, sakinlik ve dinginlik duygusu hakim oluyor. Yazar sanki her şeyi yanımda anlatmış gibi. Anlatımı çok içten, sıcak, samimi, duygu yüklü. Klasik bir kurgu ve olay örgüsü yok ama hayatın usul usul akan bir nehir gibi yaşandığını, içinde her şeyin olduğunu anlatıyor ve sonunda tüm olayları ve karakterleri birbirine büyük bir beceriyle bağlamayı başarıyor. İskandinav edebiyatını tanımak için çok iyi bir örnek oldu. Anı özgün ve benzersiz yapıyor.

Romanda anlatılanlar bir hayat akışı; işte bu nedenle de romandan kurgu ve olay örgüsü beklememek gerektiğini sayfalar ilerledikçe daha da iyi anlıyoruz. Bir çiçeğin, goncayken yavaş yavaş çiçek olup açılması gibi, roman da adım adım açılıyor. Trond’un ruhunda açılan yaraların sebep olduğu yıkımları görüyoruz. Çocuklukta atılan tohumların, ertelenmiş yasını tuttuğuna tanık oluyoruz. Dili duru, sade ve akıcı. Kolay okunuyor ve insanın içine huzur veriyor. Her zamanki gibi harika bir seçim, teşekkürler.

Leyla Hacıosmanoğlu,

Yıllar önce Yaşar Kemal’in Karıncanın Su İçtiği Romanını okuduğumda, sanki tek derdi bana balık sevdirmekmiş gibi o günden bu güne balığa olan ama özellikle levreğe olan düşkünlüğüm bambaşkadır. Her gün yiyebilirim. Per Petterson okuyup okumadığımı anımsamıyorum. Bu kadar bol ödüllü romanı kaçırmış olmak! Belki de arka kapak yazısındadır. Görünce kenara bırakmışımdır. Kesin öyledir. 67 yaşında bir anlatıcıdan hoşlanmamış olabilirim. Okumaya başlamadan öncede duygum pek farklı değildi. Oysa, Saka kuşu cama çarpar çarpmaz, kanatlan kar taneleri uçar uçmaz, huş ağacının yaprakları dökülür dökülmez, rüzgarın şekli suyun üstünde

görülür görülmez ... orman, Norveç, küçük ev ...Daha ilk sayfasında kitaba bağlamayı başarmıştı bile yazar. Yaşar Kemal'le levrek tadı, Per Petterson'la tomruk, ağaç, orman kokusu. Roman, yalın dil, ben anlatıcı üzerinden anı ve geçmişe dönüşlerle ilerler. Hiç acelesi yoktur. Debisi alçak nehir gibi bütün damlalarını birleştirerek ağır ağır ilerler. okuru da beraberinde sürükler. Neredeyse oradaki hayalet karakterdir. Birlikte üşümüş, birlikte kar kürmüş, ormanda yürümüş, ot yolmuş, ıslanmış, ağaca tırmanmıştır...Roman boyunca Norveç'in Ücra köşesinde baba- oğul un oturduğu kulübede üçüncü kişidir okur. İçeriğine dair romanı okuyan herkesin ortak noktası olduğu kesindir. Gözle görülür şekilde açıktır. Zaman zaman Proust'la özdeşleştirilmiştir bir çok yerde. İç hesaplaşma, geçmişle gelecek arasındaki bağ, insan ilişkileri, 2. Dünya savaşı Norveç Alman işgaline ..., Yolunda gitmeyen ilişkiler, acı üzerine yazılıp çizilenler ve özellikle söyleşisinin bir bölümünde okura ” gerçekten acı olarak karşımıza çıkan şeyler var .Onları hissetmemizin zamanı geldi de geçiyor” (okur olarak katılmasam da) diyen Müge İplikçi ...Bir çok yerde altı çizilen “herkes kendi acısını kendi belirler “ dudak büktüren yazarın cümlesi. Boşlukların çokluğundan, özellikle babaya dair, geçmiş ve sonrasına , ne de Trond'un aradaki zamana ilişkin bir ipucu olmadığından ,yan karakterlerin silikliğinden, havada kalan sondan, bütün bunların okura bir eksiklik yaratmadığından söz edilebilir, yazılıp çizilebilir. Ne önemi var. Son dönem romanların içinde, kaygı duymadan sadece keyif noktasında olup önüne, arkasına, metaforuna takılmadan, hatta not almayı çizmeden okuduğum romanlardan ilkidir. Belki çocukluğum ve gençliğimin geçtiği yılların coğrafyasında ortaklaştığımız noktalardı. Bir daha Per petterson okurmuyum ? Sanmıyorum. Ama , ilk fırsatta köpüklenip yağmur altında duş alıp çılgık atacağımı biliyorum.

Lamia Karamil,

“At Çalmaya Gidiyoruz” son derece sürükleyici, basit anlatımlı, zaman zaman merak uyandıran, geçmiş ile şimdinin iç içe geçtiği olayların gelişimine hayret duyabileceğiniz, uzun betimlemelerini gözünüzde canlandırabileceğiniz, hatta sizi buna zorlayan bir roman. 67 yaşında çocukluğunun geçtiği köye dinginlik arayışı ile geri dönen, ama unutmak istediği olaylar ile karşılaşan ve hesaplaşan Trond, bu dinginliği yakalayamaz. Çocukluğu, geçmişi, şimdiki yaşamı bağlantılı halkalar halinde yüzeye çıkmakta ve bilinç akışı ile ifade edilmektedir. Linear zaman yoktur. Zihinde her şey geri dönüşlerle hatırlanmaktadır. 10 -12 yaşın maceraperestliği, “at çalmaya” gittiği, onu etkileyen ve hayal kırıklığına uğratan arkadaşı Jon ile paylaşılır. 15 yaş, delikanlılık döneminde, olaylara, babasına, kişilere bakışı, arzuları artık değişmiştir. Tepkisel bir hareketi, bambaşka olaylara sebep olur, geleceğini etkiler. Baba ile paylaşılan kısacık zamanlar ve eylemlerden çok etkilenmiştir. Babasının savaş dönemindeki direniş çalışmalarını ve ulaklığını çok sonraları öğrenir ve bazı sırlar açığa çıkar.

Yasemin Ceylan,

Roman “Canımızın ne zaman acıyacağına biz karar veririz” cümlesiyle başlayıp ve aynı cümleyle biten,cocukluğa dair alınan yaraların iyileşme romanıdır diyebiliriz. İki farklı zaman diliminde işlenen roman, 70 li yaşlardaki kahramanımız Trond'un o yaşlarda olmasına rağmen babası ile geçmişine dair hesaplaşmaya çalışması onu eşinin ölümünde sonra ıssız bir dağ köyüne yerleşmiştir. Romanda 15 yaş ve 70 yaş haricindeki dönmelerle ilgili net bilgiler yok ve sanki buna gerekte yok.Bu roman çok uzun zamandır çıbanlaşmış bir yaranın irinini akıtmak için yazılmış gibi duruyor.Bu bize yazarın hayatına odaklanarak bir paralellik bulmak için araştırma yapmamız gerektiğini gösteriyor(ben henüz yapmadım :))yapanlardan faydalanacağım. Babasının en yakın arkadaşının annesiyle olan ilişkisi, onları terk edişi,arkadaşı John'un erkek kardeşinin ölümüne şahit olması onda derin izler bırakmıştır.Hayatında fazla yer etmeyen annesi(sadece İsveç'e yaptıkları yolculuk haricinde annesiyle ciddi bir ilişkisi olmamış) ve onları terk eden babasından dolayı sorunları askıda kalmış.70 li yaşlarında bile çocukluğu yakasını bırakmamış hüznü bir adam çizgisinde Trond. İssız bir dağ kasabasında Jon'un kardeşi Lars ile karşılaşmaları ise,o yaza dair yaşadıklarının ne kadar derin olduğu ve çözümlenmesi gerektiği ile ilgili yazarın bilinçaltı oyunudur bence.

Ne kadar da babasının “Canımızın ne zaman acıyacağına biz karar veririz” sönüne anlamaya çalışsa da uygulayamadığını belgelediği bir kitap oluştur.Kısaca ben babamın oğlu değilim diye haykırışları her sayfasında hissedilmektedir.

Kitap çok akıcı,kurgu basit ama herkese hitap eden derin konular üzerine durulmuş,kitabın yazıldığı tarihlere göre çocukluğunu anlamak ekolü yeni başlamışken,şimdilerde bu işleyiş maalesef sığ kalmış durumda ama gene de anne bana sevgisi ve ilgisiyle büyümeyen bir çocuğun yetişkinlik hallerini çok güzel özetlemiş,sade yazımı,süper doğa betimlemeleriyle okunası güzel bir kitap.Okuduğum için memnunum.Teşekkürler.

Aynur Kınay,

At Çalmaya Gidiyoruz, simdi ile geçmiş arasında gidip gelmelerle birinci şahıs tarafından anlatılan dili akıcı, kolay okunan, orman, dere, yer tasvirleriyle okura yaşadığı yerin kokusunu, guzelliklerini hissettiren bir roman.

Geçmişini arkada bırakabilmek âdeta ondan kaçmak için 67 yaşında şehir dışında inzivaya çekilen Trond’un hikayesi. Orada da geçmişinden biri ile karşılaşınca geçmişi ile güncelini yeniden yaşar. Halbuki geçmiş kaybolmaz yeniden değerlendirilmeyi gerekli kılar. Gecmisten kacilamaz. Babasını çocukluğunda ilahlastırmıştır. Babası ülkesi için direniş hareketine katılan bir adamdır ve ailesini terkederek onda travma yaratmasına rağmen o olayla yüzleşmek, huzuru bulmak, kendiyile barışmak yerine acıyı seçer. Tıpkı babası gibi hic kimseye bir sey soylemeden ormanda yaşamayı yeğler. Babası ona canımızın ne zaman acıyacağına kendimiz karar veririz demiştir. Bu söz Trond için ders alınacak bir söylemdir. Çocukken at çalmaya giderken yaşananlar ömrünün sonuna kadar etkileyecektir kahramanı. Yazar hafızasında yaşayıp harmanladıklarını güzel bir üslupla dile getirmiş. Zevkle okunabilecek bir kitap.

Deniz Gürel,

Yazarı ilk kez okuyorum. 3. bölümün sonunda bana kitap bitmiş, asıl öykü sona ermiş gibi geldi. Kitap kahramanları tanıdık olan birkaç öyküden oluşuyor. Her bir öykü keyifle okunabiliyor. Her bir öyküde yazarın anlatmak istediğine ki bu sanırım bir terk edilmiş öyküsü yavaş yavaş yaklaşıyorsunuz. 17. Bölümde yeni bir öyküye kaptırmışken, birdenbire bitiverdi. Karakterlerin akıbetinin okuyucuya bırakıldığını düşünüyorum. Ergenlikte terk edilen bir erkek çocuğun babaya özlemi çok dokunaklı bir şekilde veriliyor. Ayrıca Jon’un azabı da. Bir de “At Çalmak Bir Parola” anlaşılan. Zaten pek çok güzel yorum yapılmış. Tekrara girmesin. Şimdilik bu kadar görüşmek üzere.

Selda Genç Özer

Yıllar önce İskandinav edebiyatı okurken zevkle okuduğum bu kitabı tekrar söyle bir karıştırdım. Meğer ne kadar çok altını çizdiğim sayfa varmış!! Norveç’in soğuk atmosferi böyle mi güzel anlatılır! Erlend loe’nin kitabı “Doppler” tadında, soğuk, atlar, yaşayan nehir, koşan tavşan, nehirde yol alan ağaç tomrukları doğayı tanımlayan iskandinav insanı.

Roman aslında bir baba- oğul hikayesi, 1948 yazını geridönüşlerle hatırlayan Tront Sanders’in hesaplaşması yarım kalmış, hep te kalacak olan bir yarayı kuzey insanına özgü bir şekilde sarma çabası sarsıcı bir romana dönüşüyor.

Pet Petterson’un okuduğum ikinci kitabı, öncesinde “Lânet Olsun Zaman Nehrine”yi okumuşum. Ama favorim bu kitap. Yine norveç edebiyatından Tarjei Vesaas’ın “Kuşlar”, Knut Hamsun’dan “Açlık”, İsveçli yazar Torgny Lingren’den “Arıbalı”, Norveçli yazar İngvar Ambjösen’den “İnsan Postuna Bürünmüş Köpek”, eğer çok sıradışı birşey okumak istiyorsanız biraz da karnavalesk olsun diyorsanız Carl Johan Vallgren’den “Garip Bir Aşk Hikâyesi” ni okuyun derim.

İskandinav edebiyatında yalnızlık, soğuk ve içine kapanma hakim duygu, avrupa edebiyatındaki kalabalık, coşku ve şölen hali hemen hemen yok, doğaya yakınlar, hristiyanlığı tam 1000 yıl sonra kabul ettikleri için doğayı ilahlaştırmışlar, sayfalar arasında pagan kültürün izlerini renkli taşlar şeklinde yakalamak çok mümkün... Tekrar okumama vesile olduğunuz çok teşekkür ediyorum.

Serap Kotevoğlu,

Romanı okumaya başladığımda ilk sayfalarından itibaren beni bağladı. Sanki kulübenin için de ben de vardım ve nehirin sesini duyabiliyorum. Çam ve reçine kokuları bütün kitap boyunca benimle beraberdi. Hatta kitabı okurken üşüdüm bile diyebilirim. Kitap yazarın anlattığı nehir gibiydi, kendine güvenle ama hiç abartmadan akıyordu.

Bir erkek hikayesini bu kadar içine girerek okunabileceğimi düşünmezdim.

Trond 'un kulübeye gelmesi ve kendine böyle bir hayat seçmesi sanki bedenen kendini yorup , elli yıldır içinden , her ne kadar kendine “canımızın ne zaman acıyacağına kendimiz karar veririz” i hayat felsefesi olarak kabul etse de bir türlü geçiremediği acıyı düşünmemek için olduğunu görüyoruz. Adete bir Budist rahibi gibi yaşamak için .

Bir baba oğul ilişkisi ama kitapta babanın adı yok. Babaya Sonsuz güven duyarak geçirdiği ve babaya karşı kendinin özel olduğunu düşündüğü 1948 yazından sonra , tercih edilmemek ve başka ailenin babası olduğunu bilmek hayatı boyunca düzeltemediğini bir travma ama öte yandan kendine rol model edindiği babanın aynısını yaparak kendi kızlarına karşı, babası gibi bencil ve kendine dönük bir baba olması da ruhunun aslında ne kadar yaralandığını göstermekte diye düşünüyorum.

İstanbul Grubu

Şule Dandik,

At Çalmaya Gidiyoruz isimli kitabımızın yazarı Per Petterson Bu kitabı ile Norveç kitapçılar ödülüne ve Norveç edebiyat eleştirmenleri ödülü'ne değer görülür yazarımız 1952 yılı Oslo doğumlu Roman dili ve kurgusu açısından oldukça etkileyici. Roman kahramanı Trond bugünü şimdiki zamandan ve birinci kişi ağzından anlatıyor. Kitabın ilk yarısını çok rahatlıkla okudum ama ikinci yarısı biraz Durağan geldi zaten betimlemeler duygular her şey en ince ayrıntısına kadar anlatıldığı için adeta kitap okuma değil de bir film izliyor muşum hissine kapıldım.

15 yaşında iken babası ile Norveç ormanlarında yaşadığı birkaç ay tüm Yaşamının belirleyicisi olmuş arkadaşı Jon ile oynadığı at çalmaya gidiyoruz oyununun gerçekte ne anlama geldiğini O köye geri döndüğünde anlamıştır.

Kendisine rol model olarak gördüğü babasının Onda yarattığı derin bir hayal kırıklığı vardır İkinci eşini kendi kullandığı araçla geçirmiş olduğu bir trafik kazasında yitirmiştir Bu görüntüyü sık sık Hayal etmektedir ama Çocukluğunda yaşadığı Hayal Kırıklığı bu görüntüyü geride bırakmaktadır yazar geçmişi anlatırken hep bir ipucu vererek derinlemesine inmeksizin yorumu okuyucuya bırakmaktadır.

Ailesini bırakarak Norveç'te ormana yerleşen 67 yaşındaki Tront un amacı geçmişle ailesini terk eden babası ile hesaplaşmak değildir aslında

Onun geçmişindeki zincirleme etkinin tetiklenmesine sebep olan çocukluk arkadaşı Jon un kardeşi ile karşılaşmasıdır.

Yazar bunları anlatırken bir yandan da bizi kendi Çocukluğumuzun sıkıntı ve acı veren dönemleri ile olumsuz duygularıyla yaşamımızda iz bırakan unutmak istediğimiz anılarıyla yüzleştiriyor Empati duygumuzu harekete geçiriyor.

Sanırım kitabın son cümlesi ki bu cümle kitabın başka bir sayfasında da yer alıyor, bence kitabın ana fikri olabilecek bir cümle:

“Canımızın ne zaman acıyacağına kendimiz karar veririz”

Daha çok şey söylenebilir. Ayrıca bu kitabın filmini de izledim O da çok keyifliydi manzaralar süperdi öneririm.

Fatoş Öcal

Ta, Norveç' in doğu ucunda bir gölün kenarından trond' un saf belleğinden bize şimdi de geçmiş i aktardıkları var metinde. Soğuk, bu gibi bir kuzey erkek anlatısı müzik duymak istedim kuş yuvası parçalanıp yok edilirken ama... akıcı, bir film seyrediyor gibi okuyorsunuz. Doğa tasvirleri çok yoğun ve güzel. 1948' i hep canlı tutuyor metin boyunca, meraklandırıyor okuru. Norveç'i nazilerin işgal yılları etkileri var karakterler üzerinde. Yumurtayı kırıyor ama içindekilerde neler var, neler yok.

İpek Uğur Bilge,

Kitap okunması kolay, hatta zamanlar arasındaki atlayışlar dahi okuyucuya zor gelmiyor, soğuk bir iklimde tabii yaşam şartları içinde gelişen savaş, aile, sevgi, baba-oğul ve komşuluk ilişkilerini Peterson sade, akıcı bir dille anlatmış ki okuyan kendini o anda orada yaşıyor gibi algılıyor. Tabii kitapta sorgulanması gereken konular da var. Ailesini terk eden , kız - erkek çocuk ayırımı yapan baba, kardeşinin ölümüne sebep olan iki kardeş. Acaba Trond inziva hayatı ile ruhsal huzura kavuşuyor mu?

Şükran Şenol,

Bugüne kadar Norveç edebiyatından Knut Hamsun'un Açlık kitabını çok beğenerek okumuştum. Şimdi de Norveç edebiyatından Per Petterson ile At Çalmaya Gidiyoruz romanı ile tanışma fırsatı buldum iyi ki de bulmuşum.

Kitap başkahramanı (Trond) 2 evlilik geçirmiş ikinci eşininin ölümüyle yalnızlığıyla baş başa kalmış bir adamın çocukluğunu geçirdiği kasabaya dönüşü ve geçmişi hatırlamasıyla 67 yaşındaki bakış açısıyla 15 yaşındaki halleri ve yaşamları arasında gidip geliyor. Baba ile oğul arasındaki ilişki irdeleniyor. Her ne kadar bir baba kız ilişkisi de varsa da bir baba oğul hikayesi olup, tamamen bir erkek bakış açısı ile erkek duyguları anlatılıyor.

Yaşamın başındaki heyecan, enerjilik, öğrenme arzusu ile yaşamın sonunda gelen dinginlik, özgüven, gençliğe duyulan özlem ve boş vermişlik güzel bir şekilde harmanlanmış. Trond yaşarken fark edemediklerini ya da çok üzerinde durmaya fırsat bulamadıklarını 67 yaşında analiz ediyor ve hayatının dönüm noktalarını, onu bugüne getiren olayları kavırıyor.

Ayrıca romanda aşk, savaş, yaşlılık, yalnızlık, ölüm, evlilik, aile gibi konuları yalın bir şekilde anlatmıştır. Bu konularda da okuyucuyu düşünmeye itmiştir.

Dil akıcı ve sade, anlatım yumuşacık naifti.

Kitap betimlemelerle dolu, adamın bulunduğu kulübeyi, ırmak kenarını, ormanı öyle güzel betimlemiş ki. Şöyle ki, alınan nefesin, yürünen yolun, yanan sobanın, ateşin çıtırtısının, soğuşun, içilen kahvenin kısacası hayatın her hali, her şekli çok güzel bir şekilde canlandı gözümde.

Ayrıca kitap ta başkahramanı tront'un bugünü şimdiki zamandan ve birinci kişi ağzından aktarılırken, eskiye dönüşler, kırılmalar, anılar, olduğu gibi, geçmiş zaman dilinde anlatılıyor. Zaman geçişleri çok ustaca yapıldığı için bu geçişler okuyucu açısından zor olan bir işleyiş olmasına rağmen hiç rahatsız etmeden kitap rahatça okunabiliyor.

"Ne zaman canımın acıyacağına ben kendim karar verirdim, acımı belli edip etmemeye de." dedirtiyor yazar kitabın kahramanına ... Kitap bitince cevabını bulamadığım durumlar da var.....

Bu arada filminide izledim. Kitaba çok sadık kalınmış. Kitabın konusu ile filmin müzikleri çok uyumlu olmuş. Çok beğendim.

Her kitap farklı iklimlere yol alan bir yolculuktur. Bu seyahatten güzel azıklarla durağa varmak bir kazanımdır. Her daim heybemizi doldurup kazanmak dileği ile...

Mehtap Uygun,

Trond'un 1948 yazındaki hikayesini hem 15 yaş ruhuyla ve enerjisiyle hem de 67 yaşın verdiği yaşanmışlıklara anlatımını merakla, heyecanla ve tabiki trond için hüzünlenerok okudum. Ama Trond gibi benim de aklımdaki soru aynı oldu. Babası onu gönderdikten sonra nasıl bir hayat yaşadı? Lars bunların yanıtını biliyor muydu?

Cevat Onursal,

Daha önce yazarın, Benim Durumumdaki Erkekler'ini severek okumuştum. Okumamış olsaydım bile At Çalmaya Gidiyoruz, sadece adı nedeniyle bile beni cezbeden kitaplardan biri olarak hafızamda yer ederdi.

Kitapta yaygın rastlanan usta işi betimlemeler, kurgudaki berraklık, duygunun okura başarılı bir şekilde aktarılması, çağrışımlar, zamanın mekânın ve kişilerin yer yer içiçe geçmesi, kahramanların yüceltilmemiş, insani zaaflarıyla "sahici" olması , okuru gütmeyip özgür bırakması, kitabın kör gözüm parmağına iletisi olamaması keyifle okumama neden oldu.

Yer yer ,“Acaba polisiye roman mı okuyorum,bakalım ardından ne çıkacak?” soruları aklımdan geçse de, romanın akışı içinde bu sorularımın gereksiz olduğunu, bende oluşan bu duygunun yazarın ustaca geliştirildiği bir kurgu olabileceğini düşündüm.

Trond Sander’in taşradaki sığınağı ormanlık bölgeye yerleşmesinin ardında kafa dinlemek değil, geçmişten kaçış,huzur aramak yatsa da, sonucun hiç de öyle olmadığını (Bilmem, Güz Gelmeden’in, avukat Selim’i ile Trond Sander arasında benzerlik kuran bir ben miyim?) , sığınağın sorgu odasına, hesaplaşma mekanına dönüştüğünü görüyoruz, hoş akıl sağlığı yerinde olan hangi insan,“Beni besleyen geçmişimden kurtuldum” diyebilir ki...

Olgunluk yaşındaki Trond’un ergenlik dönemine denk düşen ikinci dünya savaşı sonrasında gizemli milis babasıyla ilişkileri ana tema olarak görülse de, uzakta olan annenin sıcaklığı, bir ergenin kendini kanıtlama uğraşı, Jon’un vicdan azabı nedeniyle kendini denizlere mahkum etmesi, kadının istisnasız her kültürde ağır işçi olduğunu kitabın tamamlayıcı öğelerinden. Yazarımızın C.Dickens’e, romanın bütünlüğünü bozmadan yer yer göz kırpması, anavatan İngiltere’nin krikette eski sömürgeleri olan Jamaiika, Pakistan, Hindistan ve Burmaya SÜREKLİ yenilmesinin kriket metaforu üzerinden emperyalizme bir gönderme yapması da hoşuma gitmedi değil.

Çeviri dilindeki özene, titizliğe şapka çıkarırken, bir ayrıntıya,(çevirmenin askerlik yapmaması nedeniyle olmalı dikkat cekmek isterim,Lars’ın yere yuvarlanma nedeninde söz edilen “namlunun darbesi” değil “dipçiğin darbesi” dir.

At Çalmaya Gidiyoruz bizi,biz içiçe yaşayan insanları birbirimize sormaya cesaret edemediğimiz zor bir soruyla başbaşa bırakıyor :

“ Aslında benim yerimi mi aldın sen? Yaşamda bana ait olması gereken yılları mı aldın elimden?”

Havana Öngeoğlu,

Per Petterson’un kitaplarından dört tanesi Türkçe’ye çevrildi. Ben ilk üç kitabı okudum. Daha önce İskandinav edebiyatından örnekler okumuştum. Dag Solstad, Erlend Loe, Henric İbsen, Knut Hamsun, Tarjei Vasaas adlı yazarların eserlerinden örnekler okudum.

Per Petterson’un dili çok naif, doğal ve müzikal geldi. Betimlemeleri, doğadan gelen sesler, suyun ve doğanın sesi, hatta doğanın kendisi roman karakteri gibiydi. At Çalmaya Gidiyoruz; çevirisini çok başarılı bulduğum eserde 67 yaşından geriye dönüşlerle 1948 yıllarını hayallemesi, ince ince bütün detayların hafızasında canlanması bana Proust’u hatırlattı. Duygu durumlarının çok iyi verildiği, anlatının sade ve akıcı olduğu, doğanın seslerinin metinde ritim oluşturduğunu hissettim. Hepimizin yaşamlarına, çocukluğumuzun bir dönemi damgasını vurur, kocaman bir yaşam geçer üzerinden ilerleyen yaşlarımızda görevler tamamlanıp rahata ereceğimiz, kendimizi dinleyeceğimiz günlerde gelip zihnimize yapışır. Bütün detaylarıyla zihnimizde yolculuk eder. Petterson’da tam bunu yapmış.

At, kuş yuvası, nehir, ısırgan otu, balta, istasyon metaforları metni güçlendirmiş. Doğaya yüklediği anlamı betimlemeleriyle okura geçirmiş. Çok gerçekçi buldum. Tema çok güçlü. Aile, baba-oğul, aşk, arkadaşlık hikayeleri çok dokunaklı. Her şeyin farkında olan Jon’un kuş yuvasını altüst etmesi kendi hayatlarını da alt üst edeceğine işaret ve

geç kalmadan gerçekleşiyor. Jon’un bütün işlevi sanki Trond’un ve Lars’ın zihinlerine acı dolu anıları kazıyıp ortadan kaybolmak. At bindikten sonra ağaca tırmandıklarında, Jon’un kuş yuvasını isteyerek darmadağın etmesiyle Trond’un, ortada bıraktığı silahın ateşlenmesiyle Lars Haug ikiz kardeşini öldürerek Lars’ın zihninde travmayı işleyip gitti. Hiçbir şey eskisi gibi olmadı. Yıllar sonra acılarından, yorgunluklarından kurtulmak isteyen iki kurbanın ormanda karşılaşması, zararsız ve can yoldaşı birer köpeklerinin olması çok manidar.

Birinci tekil anlatıcı metni güçlü kılmış bana göre. Zaman zaman çocuk seviyesindeki zaman zamanda yetişkin seviyesindeki anlatımlar çok başarılı. Zamanlar arasındaki geçişler ustaca yapılmış.

Trond’un babasıyla ilişkisi çok güçlü. Ses siz, eğitici, derin. Ağaçların kesilmesi, baltayla uyguladıkları güç, baltanın keskinliği, Trond’un gücünün üstünde gösterdiği çaba, babaya hayranlık su gibi anlatılmış. Isırganotu metaforu “Canımızın ne zaman acıyacağına gerçekten kendimiz karar veririz.” romanın özeti gibidir. Trond’un babasıyla istasyondaki vedası son görüşmeleri olduğu

duygusunu hissettirmiştir. İstasyonlar vedaların, buluşmaların yaşandığı yerdir hep.

Lars'ın kardeşi Odd'un ölümü, John'un evi terk etmesi neticesinde acı içinde olması gereken annelerinin kendinden beklenmeyen bir canlılık içinde Trond'un babasıyla çalışması Trond'un dikkatinden kaçmaz. Ergen yaşıyla bir takım duygular beslemeye başlar. Hesapsız davranışlarının babasında yaptığı kontrolsüzlük sonucunda Lars'ın babası sakatlanır. Hem Alman işgali karşısında gizli bir direniş içinde olmaları hem ailede yaşananların yarattığı gerginlikler Trond'un babasının Lars'ı ve annesini alarak oradan uzaklaşmasına neden olur. Trond babasının kendine değilde Lars'a babalık ettiğini anladığında onarılmaz bir acı hisseder. Arkadaşı ve babası terketmiştir. Zengin, at sahibi Barcald'm da söz konusu vatani savunmaksız işçi sınıfından halkla iş birliği içinde Almanlara karşı duruşunu, karda kayarak giden Alman askeri motorlarının onun evine yollanması ve sonucun açık bırakılması okuyucunun başka pencereden bakmasını sağlar. Trond'un kızının babasını ziyaret ettikten sonra ayrılıp giderken arkasından bakan babanın zihninden geçenler ne kadar gerçek ve hayata dair unsurlar.

İkinci eseri "Lanet Olsun Zaman Nehri'ne" benzer izlekleri olsa da aynı tadı alamadım. Kurgu ve anlatım tekniği olarak birbirine yakın, betimlemeler yine çok güçlü. Konu ve olaylar açısından zor okuduğum belki de pandemi döneminin içimde yarattığı sıkıntıyla kitabın yarattığı sarsıntı ve umutsuz özün masaya yatırılışı olmuşuz etkiledi okuyucu olarak beni.

Üçüncü okuduğum kitabı "Reddediyorum". Yine bir arkadaş hikayesi, çocukluk ve gençliklerini beraber geçirmiş bağları çok güçlü iki arkadaşın ailelerinin ve kendilerinin savruluşu. Yaşlılıktan geçmişe dönüşlerle anlatılan hikayede aile, arkadaşlık, din ve siyaset ana başlıkları oluşturmaktadır. Bu eserini de çok beğendim.

Eserlerinde ailesinin başına gelen trajediden izler hissettim. Kayıpların insanın en derinliklerine nasıl kazındığını yaş aldıkça onların nasıl teker teker gün yüzüne çıktığını çok güzel kurgulamış Petterson. Favorim "At Çalmaya Gidiyoruz".

Semra Kılıçtepe,

Ben itiraf edeyim ki ilk 100 sayfayı biraz sıkılarak okudum ,anlatimin güzelliği yüzünden kendimi o göl kenarındaki kulübenin içinde ve ormanda hissetsem de sanki biraz artık bu kadar kapalı kaldım yeter ,biraz çıkıp gezmeliyim ne olup bittiğini görmeliyim ,bu oda beni sıktı morundaydım...

Ama sonra olaylar gerçekliğine kavuşunca geri kalan 113 sayfayı bir günde bitirdim .

Yazar bize herseyi anlatır gibi yapsada aslında o kadar çok şeyi bizden saklıyor ve bizim hayal gücümüze bırakıyor.

Kitap bittiğinde bile hala merak edip öğrenemediğimiz birçok şey kalmış oluyor .

Petterson anlatım gücüyle bizleri olayların gectiği mekanlarda yaşatıyor, sanki anlatılan herseyi bir film sahnesi gibi kenardan seyrediyoruz .

Bence Trond annesini terk etme konusunda babasına hak veriyor ,anneye karşı bir sevgisizliği var ,bunu da onun yüzüne 10 dakika bile bakmak dünyanın omuzlarına çöküp beni ezmesine yetiyor diye anlatıyor ,ama diğer taraftan Jon'un annesine hayran.

Ayşen Mert,

Güzel bir kitap idi, ilk sayfada Doobler / Erlend Leo ile ilişki kurdum, sonunda o kapitalist sistemden bu insandan kaçış dedim, yazarın okuduğum ilk kitabı, severek okudum, kurguyu akıcı buldum, matruşka gibi olaydan olay çıkması, geçmişin bugün ile eksik puzzle parçası gibi bağlanması güzel, erkek dünyası olması düşündürücü idi. Kahramanımız hem baba hem oğul idi, zaten sonunda oğul babası gibi oldu, geçmiş ve gençler insanın en sıkı takipçisi, sürekli 67 yaş vurgusundan rahatsız oldum, o yaşa gelince ormana kaçtık kaçtık, kaçamadık şehirde canlı ölü mü olacağız. Yaş sınırını erken buldum, At çalmaya gitmek, bir metafor, heyecan için istek var, heyecanın sınırı dikenli tel kadar, parola olarak kullanılması, onun annesi ile trond'un babasının konuşmalarından dolayı sanırım, sürekli Charles Dickens okuması, okuduklarında çocukluk acılarını bulmasından kaynaklı, kısaca kitap bir yaz mevsiminde çabucak büyüme hikayesi, bilinç altının bilir kişi olarak benzer ortamda geri gelmesi.

İzmir Grubu

Figen Uyguner,

Okuduğum en güzel kitapların arasında rahatlıkla sayabileceğim bir kitap At Çalmaya Gidiyoruz. Dili, akışı, zaman geçişleri, betimlemeleri hepsi çok ustaca. Yazar okur ve kitap arasında öylesine dengeli bir mesafe kurmuş ki kitabı bir filmin sahnelerinde gezinir gibi okuyorsunuz. Ne seyirciniz, ne de dahil ama herşey burnunuzun ucunda, elinizi uzattığınızda dokunabileceğiniz bir mesafede duruyor.

Norveçin soğuşuna, yaşanan onca zorluğa rağmen anlatım insanın içini ısıtıyor. Anlatım da hayat gibi usul usul akıyor. Yaşananlar karşısında zaman zaman içiniz cız ederken zaman zaman da dudaklarınızda sade bir gülümseme beliriyor. Okur olarak herşeyi bilmeseniz de yazar size olanları tane tane, tereddüte yer bırakmayacak şekilde anlatıyor.

Trond'un anlatımından gerçekten de 67 yaşında olduğunu hissediyorsunuz. Hayatının bir dönemi ile yüzleşen, eksik kalan parçaları yerine oturtmaya çalışan bir adam. Bunu yaparken de yargılayıcı değil. Genç Trond'un öfkesini, acılarını, acemiliklerini de, babasının seçimlerini de anladığı bir yere koyabiliyor. "Hayat bu" diyebiliyor. Ama bu sadece pasif bir kabulleniş değil. Kendi hayatımızın kahramanı olduğumuzu da açık bir şekilde belirtiyor.

Anlatımın yalnlığı, hayatın usul usul akışı oldukça etkileyici. Baba oğul ilişkisi, Alman işgali, direniş, aşk, bir çocuğun büyüme serüveni, Bir çocuğun ölümü ve diğerinin ona sebep oluşu, nehir, orman, doğanın bir parçası olarak insan... Her şey birbiriyle ilişkili, her şey hayatın akışında ilerliyor. Çok büyük bir keyifle okudum, teşekkür ederim.

Nilhan Tuncer,

1948 yazı Trond Sander'in hayatında unutulmayacak bir yaz olmuştur. Baba oğul olarak geçirdikleri son yaz. Trond S.yıllar sonra oraya geri döner. "Bütün yaşamım boyunca buna benzer bir yerde yalnız başıma kalmanın özlemine çektim. En güzel zamanlarımda bile, ki bunlar hiç de ender değildi . Bu kadarını söyleyebilirim. Güzel zamanların ender olmadığını. Şanslıydım. Ama o zamanlar bile, örneğin bir kucaklaşmanın ortasında birisi kulağıma çok duymak istediğim bir şeyi fisıldarken, birdenbire kendimi uzakta, sessiz sakin bir yerde bulmayı özlediğim oluyordu. Bunu hiç düşünmeden yıllar geçtiği de olurdu ama orayı özlemediğim anlamına gelmiyordu bu. Şimdi buradayım, neredeyse tam hayal ettiğim gibi bir yer."(12) İlk sayfalarda kent hayatından uzaklaşma ve doğayla baş başa kalma düşüncesinde olan 67 yaşındaki roman kahramanını tanımaya başlarız. İlerleyen sayfalarda Trond S.'in unutamadığı o yazın olaylarını, yazarın zaman geçişlerindeki ustalıklı anlatımıyla öğreniriz.

"...yalnızca o harika tüfeği elinde tutup Jon olmak istiyormuş, pekala odun sandığını, sahanlıktaki küçük pencereyi, büyükbabanın altın yıldızlı çerçevenin içinde bir kancaya asılı sakallı resmini, tavandan sarkan, karanlıkta eve gelen birinin penceredeki ışığı görmesi ve böylece yolunu şaşırmasın için hiç söndürülmeyen çıplak ampulü vurabilirmiş. Ama bunlardan hiçbirini vurmamış, o hemen yanı başında duran Odd'u kalbinden vurmuş."(45) Romana damgasını vuran Jon ile Lars-Odd ikiz kardeşlerin trajik öyküsü bu sarsıcı cümlelerle verilir. Anlatı boyunca Trond'un babasına olan hayranlığı , baba-oğul arasında yeterince kurulamamış o bağın üzüntüsü görülür.Trond, Lars ile karşılaşmasının üzerindeki etkisiyle kendisi ve geçmişiyile olan yüzleşmesinin sonlarına doğru, "Gerçek yaşamda artık her şey öyle bir duruma geldi ki Lars'a o çok açık soruyu sormaya cesaretim yok.Aslında benim yerimi mi aldın sen? Yaşamda bana ait olması gereken yılları mı aldın elimden?"(179) o acımasız sorunun cevabını kendi içinde bulmuştur. Romanı severek okudum. Olayların yarattığı duyguların insan ruhundaki etkileri müthiş incelikli ve aynı zamanda mesafeli anlatım ile bir arada verilmesi çok etkileyiciydi. Filmi de kitabın ruhunu aktarmada oldukça başarılı ve görüntüleriyle de atmosfer çok iyi yansıtılmış.

Sevgi Çifter,

At Çalmaya Gidiyoruz, okuma grubumuzun listesinde yer aldığında ismi ile dikkatimi çekmişti ve sırasının gelmesini sabırsızlıkla bekledim. Beklediğime de değdi.

Per Petterson ile tanışmama neden olan At Çalmaya Gidiyoruz; yavaş ilerleyen bir metin olmasına rağmen, atmosferine sizi hemen alan ve bu yüzden de kolay okunabilen bir roman oldu benim için. Son zamanlarda dijital ortamlarda izlediğim İskandinav film ve dizilerinde de gördüğüm serinkanlı anlatım; bölgenin coğrafi durumu ile bağlantılı olarak yöre insanının yapısına has olsa gerek. Yaşanılan yeri terk ediş, doğaya sığınma olarak başlayan okumam, aynı zamanda anlatıcı da olan romanın başkahramanı Trond'un geri dönüşleriyle, birçok şeye birden dönüştü. Bana göre temel sorunun etrafında dönerek, dıştan içe bir anlatımla, çift zamanlı olarak akan metindeki geçişler arasında hiç boşluğa düşmemem de Petterson'un edebi başarısını ve neden kolayca okuduğumu bir kez de anlamamı sağladı.

Doğanın ince ince detaylandırılarak betimlenmesi doğaya sığınma, doğa özlemi olarak değerlendirileceği gibi, roman bunun yanı sıra bana göre; büyüme, baba-oğul ilişkisi, baba tarafından terk edilme, dostluğun yitirilmesi, savaş karşıtlığı, dayanışma-mücadele, aşk ve tabii ki zaman algısı ve nihayetinde yaşlılık ve yalnızlık metni olarak da okunabilir.

Zamanı "...farkına varmadan geçip gitmesin diye..." yaşamayı arzularak, bedeniyle çalışarak gününü dolu dolu geçirmeyi hedefleyerek, ömrünün sonuna kadar yaşayacağı yeri bilerek isteyerek seçen, bu yerin de on beşinci yaşını sürdürdüğü 1948'in yazını geçirdiği yerin tabir yerindeyse dibinde olması, zaten Trond'un ne yapmak istediğini açıkça söylüyor bize: Bir yerlerde saklandığını, belki de unuttuğunu sandığı geçmişin tekrar tekrar üzerinden geçmek ve zihninde netleştiremediklerini – çocukluğundaki belirsizlikler, ikilemleri göz önüne alırsak- netleştirerek, hesaplaşma değil belki ama bir yerlere oturmasını, daha doğrusu yaşamdaki yerini bulmasını sağlamak. Tamam işte buydu, şimdi oldu, devam edebilirim veya sona erdirebilirim, diyebilmek...

"Ne zaman acıyacağına sen kendin karar verirsin." Yapabilenlere selam olsun...

- Trond'un 15 yaşının yaz mevsimi ile 67 yaşının sonbahar-kış ile anlatımı da insan doğasının mevsimlerle aktarımı gibiydi ve romanda dikkatimi çeken özelliklerdendi.
- Film, doğa çekimleri açısından mükemmeldi. Ancak kitaptaki başarılı geçişler bende filmde tam yerine oturmamıştı. Geçişlerde kopukluk yaşadım. Belki de altyazı çevirisinin yetersizliğindendi. Bir de kitap okunmadan film izlenmemeli diye düşündüm.

Nuray Demirezer Kaya,

Kitabı çok severek okudum.Yazarın önce "Lanet Olsun Zaman Nehrine" kitabını okudum.Sonra bu kitabı ve daha sonra da "Reddediyorum " adlı kitabını okudum.

Yazarın yaşadığı coğrafyayı anlatımı müthiş başarılıydı. Doğayı resmen gözümde canlandırmayı ve bir film seyrediyormuş hissi vermeyi başardı.

Yazar At Çalmaya Gidiyoruz kitabında yaşlılık döneminde inzivaya çekilmiş bir dönemi ile geçmiş giderek hayat hikayesini anlatıyor. Hikaye çok etkileyici ve sürükleyici kitaplarının üçünü de elimden bırakmadım.. Yazar sizi yormadan sade bir dille anlatmak istediğini anlatmış.

Romanda baba oğul ilişkisi çok güzel anlatılmış. Kitaplarında hep bir ayrılık hikayesi yani terk edilme hikayesi var.

Bence bu yazarın gerçek hayatta yaşamış olduğu kayıpların tesiri olsa gerek diye düşünüyorum. Mustafa beyin paylaşımlarından okuduğumuz gibi yazar trafik kazasında anne-babası ,kardeşi ve kuzenini kaybetmiş. Romanlarındaki hüznün ve ayrılıkların nedeni bu olabilir.

Yazarın 67 yaşından geri dönüşler ile 15 yaşındaki olayları anlatışı ne kadar yumuşak geçişler ile anlatılmış .Kurgunun mükemmelliği ve akıcı bir anlatım kitap bittiğinde damağımda çok güzel bir tat bıraktı.

Ne zaman canımın acıyacağına ben kendim karar verirdim, acımı belli edip etmemeye de." diyor yazar..Bunu babasından duymuştu çok etkileyici bir cümle.Roman bununla sona eriyor.

John un çalığı yuvasını bozması Tront u neden çok etkiledi?

Yazar hatırladığım her üç kitapta da Dickens romanlarına dikkatimizi çekiyor bu kitapları bize sürekli hatırlatması ile ne anlatmak istemiş olabilir ?

Yazar babasına onları terk ettiği için 67 yaşındaki duygu durumu ile hak vermiş midir? Ya da romanda hak verdiği izlenimini veriyor mu?

Nuray Turhan,

Kitabı çok güzel ve etkileyici buldum. Dilini çok yalın ve akıcı buldum. Yazar anlatmak istediğini usul usul hiç yormadan, zorlamadan anlatmış. Havanın soğunu, nehrin sesini ve bazı bölümlerde sanki tomrukların kokusunu duyar gibi bile oldum. Eşinin ve ablasının ölümünden sonra şehir hayatından kaçarak ormanda bir dağ evine yerleşen 67 yaşındaki roman kahramanının rol model aldığı babasıyla olan tamamlanmamış hikayesinde zaman geçişleri hiç bir kopukluk olmadan çok güzel verilmiş. 2. Dünya savaşında Almanyanın Norvece işgali sırasında ki direniş örgütü ve bu dönemde ki insan ilişkileri ve davranışları ger planda kitaba tarihi, siyasi ve psikolojik derinlik katmış.

Hem iki çocuğun oyunun adı olan hem de direnişin parolası olan ismiyle “at calmayı gidiyoruz ” kitabını secerek kuzey ulkesinin yazarı olan P. Pettersonu bize tanıtan Mustafa Bey’e çok teşekkür ediyorum.

Sema Demirsoy,

Marcel Proust “Hazlar ve Günler” adlı eserinde “Hayat bizi amansızca sıkıştıran, hiç durmadan ruhumuzu acıtan zorlu bir istir” demiş.

Per Peterson bu tümceyi en derinden yaşayan yazarlardan biri olsa gerek.

Aşağıda asıl kitaba geçmeden önce “Lanet Olsun Zaman Nehri” eserine dair yorumum; hüznü bir anne oğul çatışması romanı idi. Annenin oğlunu bir türlü kabullenememesi ve kahramanın bireysel boşluğu iç sıkıntısı günlük tadında ulaştı bana.

Samimi ve basit bir dille yazılmış bu eserde Trond’un büyüme anıları ve yaşlılık anıları birarada anlatılıyor.

Eşinin ölümü, çocukluk arkadaşının kus yumurtasını parçalaması ve ikiz çocuklardan birinin ölümü gibi travmalar ekseninde ilerleyen eser hüznü hissi bırakıyor ve en sonunda “Canimizin ne zaman acıyaacağına gerçekten kendimiz karar veririz” tümcesiyle bitiyor.

İnsanın doğayla arasının bozulması, kendisini diğer canlılardan üstün görmesi arkadaşının kuş yumurtasını parçalama kısmında zihnine yerleşiyor okurun. Sayfa 33 “beni bu kadar üzen başka bir şey gördüğümü hatırlamıyorum ” tümcesi bu alanda yanlış yolda olan insanoğluna bir uyarı niteliğinde.

Karısı öldükten sonra yas devresinde gitse de yine bir modern dünyadan kaçış romanı bu eser. Kahramanımızın kızı ile bağı da zayıf. Cep telefonu olmaması bu bağı zayıf tutmayı istediğini de gösteriyor.

Oyun çağındaki arkadaşından kopmasına neden olan silahlı ölüm olayı, hem arkadaş hem rekabet içinde olduğu babasından kopması da diğer önemli hayat olayları kahramanımızın.

İki yıl önce yine Norveç edebiyatının çok okunan bir eseri “Doppler” i (yazarı: Erlend Loe) okuduktan sonra her türlü rahatlığa sahip Norveç insanının da anlam arayışı yolculuğuna çıkabileceğini düşünmüştüm. Mizahi bir dille yazılmış modern dünya eleştirisi olan “Doppler” den sonra bu kitabı bitirince şöyle bir soru geliyor insanın aklına. Esi ölmeseydi eşi ile birlikte modern dünyadan kaçıp ormanlık yere gelir miydi? Gelebilirdi. Zayıflayan insanı bağlar insanları farklı mekanlara yerleşmeye yönlendirebilir. Travma bu değişikliğin gerçekleşmesini hızlandıran önemli bir faktör oluyor .

Emel Kadör,

Yazarın ilk kitabı okuduğum. Ödüllü bir eser. Film de yapılmış. Hem de güzel bir film olmuş.

Norveç-İsveç coğrafyasını, iki ülke arasında tomruk taşınması yapılan nehri, ormanı, doğayı tüm özellikleriyle yansıtmış.

1999 sonbaharı. Atmış yedi yaşındaki Trond Norveç’in doğu ucunda bir gölün kenarında küçük bir evde yaşamaya başlar köpeğiyle birlikte. Emekli olmuştur. İki kez evlenmiş, ilk evliliğinden iki çocuğu olmuş. İkinci eşini üç yıl önce kendi kullandığı aracı ile yaptığı bir trafik kazasında kaybetmiştir. Suçluluk duymuyorum der, bugün olsa yine yapardım... Sağlıklı olduğumu hissediyorum dese de kendine dikkat etmesi gerektiğini, fazla zamanı kalmadığını duyumsamaktadır. Nehirden balık tutar, aldığı eski avi adam etmek için işlerin çoğunu kendisi

yapmak ister, önceki yıllardaki gibi hayata bakışını değiştirmedigini düşünse de BBC dinler. Bütün yaşamı boyunca buna benzer bir yerde yalnız başına kalmanın özlemine çekmiştir. Tam hayal ettiği yerdedir. Her şeyi kendi yapmaya çalışacaktır. “Zamanın benim için önemli olduğunu hissediyorum. Daha hızlı ya da yavaş geçiş diye değil, yalnızca zaman olsun diye; benim için belirginleşsin ve farkına varmadan geçip gitmesin” diye düşünür.

Işığını gördüğü, yürüyüş yaparken önünden geçtiği, yaşlı bir adam olan komşusundan başka yakınlarında kimse yoktur.

Ormanın, karın, nehrin, gölün eşsiz dinginliğinde hayal ettiği yerde olmanın huzurunu sürmeye hazırlanırken, köpeği Poker’i gezdiren, ara sıra evinin önünden geçtiği, birkaç kez selamlaştığı komşusuyla tanıştıkları an, sırtındaki ürpermeyi durduramaz. Belleğin derinliklerine gider. Evet bu on beş yaşında, babasıyla gittikleri nehir kıyısındaki köyden arkadaşı Jon’un ikiz kardeşlerinden biri olan Lars’tır. Lars Haug. Roman bu tanışma ile açılmaya başlar.

1948 yazı. Ablasıyla, annesini Oslo’da bırakıp; babasının yayla kulübesi ile satın aldığı, göle yakın, nehir kıyısındaki köknarların, çamların, huş ağaçlarının olduğu ormanlık araziye gelirler.

Gelmelerinin nedeni babasını arkasında bıraktığından daha farklı bir yaşam için planlar yapmak üzere zamana ve huzura ihtiyacı olmasıdır. “Bu yıl bir yol aynımı olacak, demişti.” babası. O yol ayrımının ne olduğu sorusu yıllarca asılı kalmıştı kafasında.

Komşu çiftlikteki arkadaşı Jon’la ormanda, nehirde geçen zamanlar. Babanın durmadan iş yapması, ağaç kesmeleri, tomrukları dizmeleri, nehre indirmeler. Jonlar’ın evinde onu prens gibi karşılayan anne. Suskun baba, İkiz kardeşler. Jon’n kendi evlerinin içine hiç girmemesi, babasının yüzüne hiç bakmaması. Hep bir suskunluk içinde oluşu. Hatta öfke.

Bir sabah At Çalmaya gidiyoruz diyerek at binmeye giderler iki arkadaş. Ağaçlara tırmanırlar.

Orada Jon’un bir kuş yuvasındaki yumurtayı doğal bir şey yaparcasına yere yuvarlaması, hınçla yuvayı dağıtması alt üst eder Trond’u. Jon’la eskisi gibi olamazlar artık ama Jon’un, ailesinin ve farkında olmadığı kendi yaşamının trajedisi ertes gün yaşanan bir olayla ortaya çıkar. Kardeşlerine göz kulak olması gereken Jon’un, her zaman mermilerini boşaltarak yerine astığı tüfeğini oyun oynarken alan Lars ikiz kardeşini vurur. Cenazede başsağlığı dileyen babasına Jon’un babasının bakmaması tuhaf gelse de üzerinde durmaz.

Yaşam, annenin hayret ettiği soğukkanlılığı ile birkaç gün içinde normal çalışma seyrine döner. Döner mi? Kafasına takılsa da gençtir üzerinde durmaz. Jon’un annesiyle bir molada kısa bir an cinsel bir deneyimi yaşar. Bir kaza olur o anda. Jon’un babası tomrukların devrilmesi ile yaralanıp hastaneye gönderilir. Bir daha da ortaya çıkmaz. Neden? Bilemez. Üzerinde de durmaz! Uyandığı bir gece yarısı babasının olmadığını fark eder. Ormanda, nehre doğru yürür ve bir kuytu iskelede babası ie Jon’un annesini görür. “O geceye kadar hayatımın ne kadar güzel olduğunu, asla gerçek anlamda yalnız kalmadığımı” düşünürdüm der.

Trond’un çocukluğundan, o yazdan ne de çok sorusu vardır. Zaman geçmiştir. Bir ömür geçmiştir ama sorulmayan sorular, yoğun su tabakaları içinde yanıtını bekler belleğin derinliklerinde.

1943 yılında II.Dünya Savaşı sırasında babasının, Jon’un annesinin, araziye satın aldıkları çiftliğin sahibinin direnişe katıldıklarını anlatır babasının arkadaşı Franz. Kuryelik yapar babası. Kaçak kişileri geçirir karşıya. İsveç’e gider gelir. O yıllarda eve pek uğramayan, ne iş yaptığını bilmediği babası üç dört yıl da hiç gelmemiştir neredeyse; annesi ve ablasıyla yaşadıkları Oslo’ya. Bir gün bir Alman askerin gerçeği öğrenip arkalarına düşmesi üzerine babası ve Jon’un annesi İsveç’e kaçtıkları için gelememiştir oysa.

Babası anlatmamıştır, ondan duymamıştır. Çünkü babası böyle istemiştir. Neden o anlatmamıştır? Bunun da sorusu eklenir ötekilerin yanına.

Sık sık 1948 yazına gider. Babası ile geçirdiği son yazı. Tomruklar nehre indirilmiş, “at çalıp” üç gün İsveç’e orman içlerinden geçerek su boyunca tomrukları armaşlar, tıkanan yeri açıp geri dönmüşler. Babası Oslo’ya dönmelerini ister. Neden? “İnsan ancak böyle öğreniyor, bir şeyler olduğu zaman. Özellikle senin yaşında. Bunları aklına yaz, daha sonraları da düşünmeyi unutma ama asla karamsar olma. Anlıyorsun değil mi?” der. Susar. Tamam değildir. Hiçbir şey tamam olmayacaktır. 1948 yazının sonlarında istasyonda günlerce babasını bekler; gelmez babası. Bir mektup alırlar ondan. Artık eve gelmeyecektir. İsveç’te bir bankaya tomrukların parasını yatırmıştır.

Annesinin adına.

Lars daha sık uğramaya başlar, devrilen ağacı keser. Teklifsizce eve girmesinden rahatsız olsa da ses çıkarmaz. Aralarındaki çok seyrek konuşmalarda, suskunluklarda bir şeyler gizlidir. Değişmektedir. Özellikle son üç yılda. “Sevenlerinin san pantolonlu çocuk diye çağırdığı, ne zaman elini cebine daldırıp bir avuç parlak bozuk para çıkararak birinden çok daha az tanıdığı, elini cebine daldırduğunda ne çıkaracağını bilmediğim birine dönüşmeye” başlamıştır.

Lars dengesini bozmuştur. Buraya gelirken kurduğu planlar bulanıklaşmıştır. Bir zamanlar babasının yaptığı gibi o da yaylada temiz bir kafayla sorunlarını birer birer çözecekti. Kendi başına yapacaktı. Altı yıldır görmediği kızını gelince de pek mutlu olmaz. O da babası gibi geçmişinden uzaklaşmayı düşünmüştü.

Annesi ile İsveç’e giderler. Hiç de büyük bir para değildir yatırılan ve İsveç’te harcanmalıdır. Annesi ilk kez takım elbise alır oğluna, el ele gezerler tren saatine dek. Neşeyle. Annesi dönünce artık eski annesi olmayacaktır.

Neyin bizi acıtacağına biz karar veririz, demişti Trond’un babası. Yaşama yeğlediklerimiz yönünden baktığımızda evet neyin bizi acıtacağını da biz seçmiş oluyoruz bir bakıma. Gerçekten öyle mi? Yazgıya karşı çıkıyor, Dickens’ı sorguluyor Trond üzerinden yazar. Geçmiş tüm derinliğiyle bellekte yaşayan bir organizma sanki. İnsan geleceğe yürürken odaklandıklarının dışındakileri fark etmiyor. Fark etiklerini de çocukluğun esrikliği içinde atıyor bir yerlere. Yıllar sonra bir söz, bir ses, bir koku, bir bakış, bir tümce diplerde uykuya dalan bir organizmayı canlandırıyor. O andan sonra başkalaşıyor geçmiş. Tam da Proust’un baktığı gibi. Okurken Proust’un Kayıp Zamanın İzinde’sini yeniden anımsadım. Geçmişimiz, yaşadığımız ailemiz, çocukluğumuz bizi biz yapan anlarla örülü. Bu anları nedenleriyle sindirmek, sorularımıza yanıtlar bulmak bir ömrü kapsıyor.

Sorularla büyüyoruz. Kimliğimiz, çocukluğumuzun yanıt bulamadığımız sorularında saklı. O sorularla birlikte yaşıyor sorularla birlikte sürükleniyor kişi. Hiçbir şey yok olmuyor, unutulmuyor. Unutulduğu sanılıyor başkaldırana dek.

Yazar, geçmiş ve bugün arasında gidiş gelişlerle kurgulamış eserini. Doğayı betimlediği sayfalarda; ormanda, göl ya da nehir kıyısında olduğumu duyumsattı bana. Coşkunun olmadığı, sakince söyleşir gibi anlatımıyla rahat okunan bir kitap At Çalmaya Gidiyoruz. Babayı, Trond’u, Lars’ı tanıyoruz en çok. Kadın karakterler yok gibi. İki anne ve bir sütçü kızdan başka, kadınlarla ilgili çok az satır var. Olanlarda da kadınlara ait pek fazla bir şey bulamadım.

Sorulardan korkuyor muyuz, kaçıyor muyuz? Yanıtların ardına düşmekten ürküyoruz demek ki. Yazar saklı kalan yerleri deşmeye çalışmış. Dili zorlamadan, zihin yolculuğuna çıkardığı karakteriyle merak unsurunu da sürekli beslemiş.

Norveç edebiyatı da ilginç geldi bana. Yazarın diğer yapıtlarını da okumak isterim.

Rezan Turhan,

Roman daha ilk sayfalarda birlikte ve hızlı bir yolculuk yapabileceğiniz bir dille yazılmış.

Diyalogların az, daha çok iç sesin ve güzel betimlemelerin olduğu bir anlatım var. Özellikle doğa anlatımları sizi oradaki kokuyu, soyulmuş tomrukların kokusunu duyumsamanızı sağlıyor.

Trond gençliğinde ve yaşlılığında babasıyla yaşadıklarının bir hesaplaşması içindedir.

Romandaki iki cümleyi romanın teması veya özeti olarak gördüm. Birincisi (sayfa 31) ısırganları yolarken Trond’un “acıtıyor “ sözüne karşılık Babasının “ Ne zaman acıtacağına sen karar veririsin” cümlesi. Romanın sonlarında ellerindeki izlere bakması bir acıtma kararı mı idi?

İkincisi ise yine kızını ile bir diyaloglarında Dickens’i Konuşurken David Copperfield alınan bir cümle (sa.178)

“Kendi yaşam öykümün kahramanı ben mi olacağım, yoksa başka birisi mi ele geçirecek.”

Yaşlılık dönemini, gençliğinde yaşadığı yere gelmesi geçte olsa kendi yaşamının kahramanı olmaya karar vermesi mi? Yaşlılık döneminde yaşadıkları zorlukları biraz, bu ara yaşadığım zorluklara benzettim. Özellikle odun bulma ve soba yakma durumu.

Gönderilen iletilerle(Deniz Yücel ve Müge İplikçi) ve izlediğim filmi ile daha da büyüyen bir iz bırakan bu romanın seçimi için teşekkürler. Her zaman olduğu gibi görüşmemizin sonunda da daha da büyüteceğimize inanıyorum.

Sema amlı,

Kitabı çok severek iki gün gibi kısa bir sürede okudum. Çok güzel bir anlatım...Şimdiki zaman, geriye dönüşler le bir çok olayı sakın bir anlatımla sessizce okuyorsunuz ..

Kitap bittiğinde bir hüzün duygusu yerleştii..

Genelde kuzeyin havası gibi insanları da soğuktur denir,öyle olmadığını görüyoruz,belki az konuşuyorlar,dostluk, yardımlaşma fazlasıyla var. Doğa, romanın bütün arka planına oturmuş, biryere kimildayamadığımız bu günlerde orman, ağaçlar,reçine kokusu,nehirin sesi çok iyi geldi . Betimlemeler çok güzeldi...keşke biz de orman olabilesek...

Canımızın ne zama yanacağına biz karar verebilir miyiz?bunu konuşmak isterim.Sevgi hanım,bu kararı verilenlere selam olsun demiş, bence de...

Bir de neden babası hakkındaki gerçeği,geçmişi Franz dan öğreniyor,baba anlatmıyor .. sizler ne düşünürsünüz? görüşmek uzere

Filmi de izledim.Goruntuler güzeldi,romandan sonra film,biraz köpük,biraz yavan geldi...yönetmeni de bildiğim iyi bir yönetmen ,daha önce aynı oyuncularla bir iki filmini de izlemiştik ama olmamış. Geçen seneler otomatik portakalı okuduğumuzda Nuray, film mi roman mi demişti... hatırlıyorum, burada tabi ki roman

Beyda Tozman,

Şimdiki zamanda geçmişe dönerek anlatılan çoğu anın detaylı bir şekilde betimlendiği,romanın içine girerek hiç sıkılmadan keyifle okuduğum sürükleyici bir romandı...

Trond'un herşeye uzak (ama geçmişin içinde) bir köye yerlesmesi geçmişle(babasının hakim olduğu) yüzleşmek mi yoksa o yaşlara gelindiğinde tercih edilen bir yaşama biçimini mi yoksa her iki durumu ve daha fazlasını mi kapsayan bir durum oldugunu düşündüm.

Roman boyunca nedense sürekli beni heyecanlandıracak olaylı bir şeyler bekledim,sayfaları bu beklentiyle çevirdim...ancak romanın temposu baştan sona bana o kadar aynı geldiki ne jonla at çalmaya gittiklerinde, ne jonun tüfeğini ortada bırakıp ikiz kardeşlerinden birinin ölümüyle sonuçlanan o olayda,ne tomrukların düşüp jonun babasının yaralandığında ne de Alman askerinin birşeyleri farkedip hızlıca dönüş yapmasıyla yaşanan olayda hiç de beklendiğim heyecanı hissedemedim.hatta Lars'la 50 yıl sonra yerleştiği köyde karşılaşıncı tamam şimdi biseyler üzülecek diye düşündüğümde evet bazı yuzlesmeler vardı ama yine beklendiğim heyecanda değildi Sanırım yazar da tam böyle yapmak istiyordu.

Roman boyunca etkilediğim birçok düşünce oldu.En çok, cogumuzu da etkilediğini düşündüğüm "Canının ne zaman acıyacağına kendin karar verirsin"

*Kendimiz karar verebilir miyiz ?

*Jon neden kuş yuvasını yok etti?

*İkizlerden birinin ölümü gerçekten jonun ihmali mi?

*Trond'un eski eşini gördüğü rüya, uyanınca oluşın mide bulantisi,ağlaması ve "magretti n tablosundaki aynaya bakarken sadece kendi kafasının arkasını goren adam olmak" korkusunu konuşabiliriz diye düşündüm,teşekkürler...

Füsun Arda,

At almaya Gidiyoruz: Babanın Ormanında Isırđan Otlarıyla Büyümek

Kitap "Kasım başları" diye başlar. Anlatıcı da ömrünün sonbaharından kışa geçmekte olan Thorn'dur. Anlatının girişinde cama çarparak ya yalpalayarak uzaklaşın ya da yere düşüp çırpınan şaka kuşları gibi hayatın gerçekleri ile yzleştiğe yaralanan, yara ala ala bir erkek olarak büyüyen Thorn. Babasının ğretisi üzerine ısırđan biçerken duyacağı acıyı (sf 31) saklamasını öğrenerek büyüyen Thorn.

Milenyumun sınırında değişmekte olan bir dünyadan ve zamandan anlatmaktadır Thorn. Yaşlılığın son yıllarını yalnız başına bir ormanda geçirmek üzere gelen Thorn bu yeni dünyada artık radyoda Norveç'i duymamaktadır. Hindistan , Pakistan, Burma gibi ülkelerin yer aldığı haberler ile küreselleşen dünyada yapayalnızdır. İlk gençliğin yaşandığı, ulus devletlerin yer aldığı dünya geride kalmaktadır. Dickens okumaktadır ve bunu " yitirilmiş bir dünyayla ilgili uzun bir şarkı okuyormuş

gibi” (sf 61) tanımlaması anlamlıdır.

Anlatıda yer alan ilk olay kendisi gibi köpeği ile yalnız yaşayan Lars’ın köpeğinin kaybolduğu bir gece yaşanır.

Kültür tarihinde yerleşik hayata geçişte ilk evcilleştirilen, kurttan köpeğe dönüşen ve insanın onunla ilişkisi üzerine ilk sayfalar tesadüf olmasa gerek . Lars tam on sekizine girdiği yıl, ceylanlara saldıran, içgüdüsel olarak hareket eden, özüne dönen köpeği öldürmesini anlattığı anısı ile aralarında bir yakınlık kurulan iki erkeği görürüz. ilerleyen satırlarda bu ormanda aynı babanın (birisinin üvey, diğerinin gerçek babası) gözetiminde özellikle Thorn’un Merkezinde erkek olarak büyümelerine tanık oluruz. Thorn da ‘efendi benim önce ben yerim yemeğimi ‘ (sf 106) derken doğada erkeğin yerini benimsemiş olduğunu gösterir. Duygulardan uzak, ısırgan acıtsa bile acının ne zaman yaşanacağına kendisinin karar vereceği erkekler olmaları öğretilmiştir bu erkeklere. Baba figürü ormana sedir ağaçlarını kesmek üzere giden Gılgamesh gibidir. Doğanın karşısında ona hükmeden insan, kültür tarihinin en başından beri güçlü erkek anlatıları ile yeniden yeniden yazılmaktadır.

Babanın içinde yer aldığı direniş hareketinde kullandığı parola (sf 118) ‘ At Çalmaya Gidiyoruz ‘, kitaba adını vermiş. Bu parola kitabın giriş kısmında Thorn’un anılarında da bir dönüm noktası adeta. Lars’ın abisi’nin (Jon) ‘ At Çalmaya Gidiyoruz’ diye Thorn’nun kapısını çaldığı o son sabah. Thorn’un babası ile Jon’un annesinin yer aldıkları direniş hareketinin ‘ At Çalmaya Gidiyoruz’ parolasıyla çalmıştır kapısını Thorn’un son kez birlikte bir şeyler yapacakları o gün. Jon’un annesinin muhtemelen bir görevle evden uzak olduğu, belki de At Çalmaya Gidiyoruz’ parolası ile yola çıkışının ardından gerçekleşen kaza ile Jon o sabah her zaman eline aldığı tüfeğini almamıştır. (Jon’un emniyetini açık unuttuğu??bu tüfikle, bir gün önce, Jon’un kardeşlerinden Lars’ın, ikizi Odd’u kazara vurduğunu sonradan öğreniriz) Dönüş yolunda Jon kendi dağılan yuvası gibi kuş yuvasını bozup hayata yeni tutunmakta olan yumurtayı kıracaktır. Sarı pantolonlu (abla ve eşinin taktığı lakap) Thorn’un imgesinde sarı bir leke olarak kalacaktır bu Evin önündeki huş ağacının devrilmesi ile babadan ayrıldığı anları anlattığı satırlar ...

Ardından gelen rüyadan sonra Rene Magritte’in bahsettiği tablosu(Not to be Reproduced 1937) (sf 114)

Gerçekte kim olduğumuz

Kendimizi nasıl gördüğümüz

Buraları tekrar toparlamam gerekecek kusura bakmayım okurken notlar almamıştım nasılsa ikinci okumayı yapacağım diye Zaman daraldığı İçin hızla kitabı gözden geçiriyorum şimdi

Sonra toparlanmış halini de yollarım.

Neyse

Kısa kısa devam ediyorum çağrışımlarla

Devrilmiş huş ağacının (yolu tıkayan ? Bak tekrar) enkazını iki erkek iş birliği ile kaldırıyor sf 129 Lars’ın adeta bir meydan okuma gibi

‘ Şunun hakkından gelelim mi?’ sorusunu memnuniyet ile kabul eder Thorn. Kök kalıncaya kadar dallarını, budaklarını, gövdesini keserler. Ardından birlikte yedikleri yemekte Thorn için her zaman yediği ekmeğe başka güzel gelir, iki erkek de rahatlamış ve mutludur. O akşam okuduğu İki Şehrin Hikayesi’ndeki kahraman Sydney Carton’un yaşamı da sona ererek kitabı bitirir.

İsmail Karademirci,

Trond Sander kalabalıklar içinde yalnızlık özlemi çeken ,zamanın tadını çıkarmak ve hissetmek için ormanda göl kenarına yerleşir,bu aynı zamanda insan ve doğa ilişkilerinde halledemediği bir durumdur.

Roman için Trond’un babasıyla 50 yıl süren ve bitmeyen hikayesine denilebilir.

Trond güncel yaşam ile geçmişi içiçe yaşamakta,geçmişle hesaplaşmak değil geçmişinden kurtulmak ve şimdiki anı yaşamak istemektedir.

Trond’un babasının direnişçi arkadaşlar Franz ’la ilk kez buluştukları zaman kullandıkları ‘AT ÇALMAYA GİDİYORUZ’ parolasıyla ,Trond’un arkadaşı JON ile AT çalmaya gitmesi ve kitabın adında bu olması manidardır.

67 yaşında kızıyla göl kenarında karşılaştığında 5 yıldır kızını görmemiş olması ve telefonunda olmaması geçmişinden kaçıp yalnız kalmayı ne kadar çok istediğini açıkça göstermektedir.

Öge Çaldıran,

“Kuzeye açılan deniz” adını taşıyan ülke, Norveç.

Kar sessizliğinde,ormanın ağacın kokusunu içimize işleyen,nehrin sesine farklı zaman dilimlerini sığdıran etkileyici bir roman.

Geçmişle bugün arasında,çoğu zaman kendi iç sesiyle çocukluğuna dönen kahraman 67 yaşında yeniden 15 yaşının izlerini sürüyor.

1948 yazı, tadı damağımızda kalan bir baba oğul ilişkisi ki kahramanında özlediği yarım kalan bir ilişki kızgınlık hayal kırıklığı tren istasyonunda (ta ki o mektup gelene kadar) beklenen baba.

Hayata cesaretle tutunan becerikli yoksul bir direnişçi, baba, bıraktığı oğulun yerine daha 10 yaşında kazaya kurban veren,kurban olan Lars la kalan baba.

Alman işgalinde direniş yoldaşı ile aynı nehrin kıyısında süren bir hayat.

Oğulların içlerinde kalan yaşanmamışlık hissi.

Jon denizlere gitti içinde sakladığı suçluluk duygusuyla, Trond kendi olmak için yıllar sonra döndü o nehrin kıyısına ve Lars hep orada kaldı geçmişin bekçisi gibi.

Kendi kızlarıyla da yakın olamayan konuşmayı sevmeyenTrond 38 yıllık eşini kaybettikten sonra yeniden 15 yaşına,babasına, 1948 yazına, bol olduğunu düşündüğü zamanını, sakinliği sessizliği, rüyaları ile tüketmeye,ana yurduna dönüyor. Ağaçları, eski evi, köpeği, yanan sobası ve kar ve kuğu gölü, artık acıyan ellerini ve yüreğini görebilecek.

Yalın akıcı bir dil okuyana insanın yalnızlığını kuzeyin soğuşunu kokuları doğayı doğayla mücadeleyle hissettiren bir anlatım.

Filmi kitaptan sonra izlemekle isabetli davranmışım oyuncu kadrosu mükemmeldi ve görüntüler ancak bir o kadar kötü alt yazılar anlaşılmaz haldeydi film kitabın ana temasını iyi işlemiş sonuçta başarılı bir uyarlama olmuş.

Mine Topçu Altınköy,

Okudum ve yıllardır roman okuyamayan biri olarak doğru kirapla başladım sanırım

Bu kadar izole ve yalın bir yaşamın içinden bir çocuğun büyümesi, savaş yıllarından bugüne tüm biriktirdiklerini, ağaçlarını devirirken, çağıldayarak akarken anlatan ormanın ve ırmağın, yavaş akan hayatın asıl yaşanan olduğunu seziren tüm o detayların içinde olmak,

Isınmış bir kayanın kokusunu almak, çam iğnelerinin üstüne yatmak ya da tomrukların macerasını izlemek ama asıl bir çocuğun büyümesine tanıklık etmek çok etkileyici idi.

Tam bir kendine sürgünde, geçmiş ve şimdi ile yaşamak fark ederek yaşamaktı.

At çalmak bir meydan okuma bence, belki deyim olarak da kullanılır, en azından bu kitapla..

Kendini, bir şeyleri ispatlamak adına, can da yakan bir girişimdi her seferinde...

Öznur İlhan,

“Bütün yaşamı boyunca, en güzel anlarında bile” sakin bir yerde “yalnız başına kalmanın özlemini çeken” Trond 67 yaşında Norveç’in bir dağ köyünde satın aldığı kulübeye yerleşir.

Yeni hayatında her işi kendisi yapmaya karar verir.Zamanı hissetmek ister. “ Daha hızlı ya da yavaş geçsin diye değil yalnızca zaman olsun diye..... farkına varmadan geçip gitmesin diye”

Olay örgüsü bir yana, güçlü betimlemelerle atmosfer bütün canlılığıyla roman boyunca hissediliyor.

Nehir, orman, tek tek ağaçlar, atlar, köpekler, “açık kapıdan içeri dolan güneş”, soğuk, her şeyi örten kar, basit el aletleri hepsi romanın kahramanları gibiler. Bir yandan kazanma-harcama kısılcasına sıkışmış hayatlarımızın zavallılığına bir yandan da insanın kibirli duruşuna ayna tutar gibiler.

Yazar çok sayıda travmatik olay anlattığı halde okuru yormuyor. “Belkide bana öyle geliyor”

“becerebilirim”, “öyle hatırlıyorum” gibi sözcükler sıkça kullanılmış. Hem okura alan bırakılmış

hem de gerçeklik duygusunu arttırmış. İç içe geçmiş üç zaman arasında gidip gelirken bir baba-oğul öyküsünü, yarım kalan öykünün sızısını 50 yıl sonra dindirme çabasını, kahramanlığı, korkaklığı,

dostluğu, aşkı, bir erkek çocuğun büyüme sancılarını, vahşi doğadan emanet erkek rekabetini izliyoruz. Ama hepsi de usul usul, hiç yüksek perdeden konuşmadan sözcüklerin gücü ve estetiği ile anlatılmış. Kendisini konusundan bağımsız zevkle okutan bir kitap. Çok beğendim. Tanıştırdığınız için teşekkür ederim.

mustafa sütlaş

önceki yıllarda önerilen yazarlardan birisiydi norveçli per petterson. bu ülkeden çıkmış iki büyük yazar henrik ibsen ve knut hamsun'u herkes gibi ben de okumuş ve biliyordum. ama petterson'a dair bir fikrim yoktu. geçen yıl onun "lanet olsun zaman nehrine" adlı romanını okudum. okuduktan sonra romana dair yazdığım not şöyleydi:

"ilk kez okumayı denediğim bir norveçli yazar. anlatımında fazla bir özellik yok. duyarlık alanları ve güncel yaşantıyı anlatması, bu arada güncel olaylara da değinmesi ve bir değişimi anlatması itibariyle keyifle okuduğumu söyleyebilirim."

okuma grubunda yolladığım derleme metinde bu romana dair de bir yazı bulunduğu için ayrıntısından söz etmeyeceğim, ancak bu romanın, soğuk bir ülke olan norveç'teki insan ve aile ilişkilerindeki soğukluğun anlatımının da çok "soğuk" olduğunun altını çizebilirim.

aslında "at çalmaya gidiyoruz" da bu özelliğin belirgin olarak göze çarptığı bir metin. yazar hem olaylara çok soğuk ve uzaktan bakıyor, hem soğukluk anlattığı metnin içinde önemli yer tutuyor, hem de anlatımında okurla "sıcak" bir ilişki kurmayan bir anlatım tarzı var.

tıpkı ilk romanda olduğu gibi roman iki farklı düzlemde anlatılan bir "geçmiş ve şimdi"nin anlaşılma, farkına varılma ve yorumlanma hikâyesi. bir düzeni ve ritmi olmayan, metnin herhangi bir yerinde yapılan geri dönüşlerle roman kahramanı kendi geçmişindeki bir yüzleşme ve hesaplaşma çabasında bulunuyor. buradaki ayırdedici unsurlardan birisi, bunu bir "yalnızlık" ortamında yapmayı yeğlemesi.

romanın asıl kahramanı trond'un "yalnızlığı" özellikle mi seçtiği yoksa zorunluluk ya da bir karşılaşma, maruziyet temelinde mi yaptığı belki de romanın tartışılması gereken izleklerinin başında geliyor. ikinci eşini yol açtığı, kendinin de kıl payı kurtulduğu bir araba kazasında kaybeden, ilk eşinden olan çocuklarıyla da artık bir bağı kalmamış trond, çocukluğunda babasıyla birlikte kısa süre yaşadığı bir köye benzer, belki de ona çok yakın bir yerde "inziva"yı seçmiş gibi görünüyor.

bir önceki buluşmamızda okuduğumuz selçuk baran'ın "güz gelmeden" in deki geçkin avukat "suat", genç delikanlı "erol" ve ortayaşın sınırlarındaki "yusuf" un "kaçışları" gibi bir kaçış belki de trond'un yaptığı.

burada yaşamla ve yaşamdaki bazı zorluklarla başedememek ve uyum sağlayamamak kadar, çeşitli doğal zorlukların üstesinden gelerek, yeniden özgüvenini sağlamak ve yaşama tutunma çabası da bir oranda dikkate alınması gereken bir boyut. bu bağlamda günümüz dünyasında bu kaçışın adı biraz değişiyor ve "doğaya dönüş" olarak da dillendirilebiliyor. çünkü doğa insanın özü ve insanın içindeki en doğal ritmin, müziğin olduğu, doğduğu ve hissedilebildiği yerdir. oraya gidiş, ya da dönüş, veya kaçış hemen her insanın, her zaman gerçekleştirecek olanağı da bulamasa da özlemlerinden birisidir. diğer yandan doğa aslında hem başlangıç, hem de sondur. doğayı özleyen, isteyen onun bir "son" olduğu ve "sonu" yansıladığının da bilincindedir. o yüzden gitmek kadar, o gidişi ertlemeyi, yaşamın gerçek anlamda sonuna bırakmayı seçmesi de bir rastlantı değildir. ama bu gidiş gerçekten bir "kaçış" mı, yoksa bir tür "öze dönüş" mü her olay özgülünde ayrıca tartışılması gereken unsurlardan birisidir.

adı ister kaçış, ister doğaya dönüş olsun, işte o "yalnızlık" hâllerinde unuttuklarımız, unutmayı istediklerimiz ya da geriye attıklarımız da bizimle beraber oralara gelir ve bir hesaplaşma kaçınılmaz olur. bazen de romanda olduğu gibi, bunu tetikleyen unsur bir rastlantı sonucu, o eski zamanlardan kalan ya da çıkan "lars" gibi bir kişi, kahraman, ya da her hangi bir sıradan unsur (coğrafya, mekân, gündelik olaylar) olur. unutmak istenenin simgeleşmiş varlığı olan bu unsur bu yüzleşme ve hesaplaşmayı kişi açısından kaçınılmaz hâle getirir.

trond'un ya da onu yaratan yazar per petterson'un kayıpları da birbirine benziyor. trond'un babası, o 15-16 yaşındayken, nedeni bilinmez(?) bir şekilde ailesinden ayrılmayı yeğleyip kaybolurken,

petterson'un da annesi, babası ve bir erkek kardeşi büyük bir kazada “kaybediliyor”.

babalar ve oğullar

erkek çocuklar babalarına en çok “ergenlik dönemleri”nde ve çok “yaşlandıkları” zaman en yoğun gereksinimi duyarlar. ilk durumda babalar ya çok meşguldür ya da çocuğunun o yaşta ve hâldeyken hissettiklerini çok iyi bildikleri ve kendilerinin ise o dönemlere asla geri dönemeyeceklerini bildikleri için bu ilişkiyi geliştirip güzelleştirmek istemezler ve genellikle bir “uzak”lığı yerlerler. ikinci konumda ise bu kez babaların çocuklarına ihtiyaçları ağır basar ve yine oğul özlediği ve istediği yardım, destek, duygu birliği ve bağlanmayı, yani insanı besleyen, çoğaltan, zenginleştiren hâlleri, gereksindiği bilgileri ve özellikle de olumlanma, övünç duyulan “başarılı” birisi olmaktan kaynaklanan benimsenme, yüceltilme hâlini yaşayamazlar. sonuç olarak ailenin bireylerinin birbirlerine en çok gereksinim duydukları anlar gerçekleşemediği için “aile kurumu”nun varlığı da sorgulanır olur.

aile, anlamı, değeri ve işlevi

gerek yukarıda söz ettiğim “güz gelmeden”de, gerekse ondan önce konuştuğumuz “italyan kızı”nda tartıştığımız aile aslında bir tür sözleşmeyle kurulmuş maddi ve çıkar temelli bir kurumdur ve genellikle de kadınların ve ürettiklerinin sahibini belirleme amacını taşımaktadır. bu romanda bunun bu sahip olunamama hâlinin daha derin sorgulandığını görüyoruz. ayrıca kızının onu arayıp bulması ancak sonrasındaki diyaloglar da aile kurumuna dair algıları ortaya koyan bir başka örnek olarak dikkâti çekiyor. bu noktadaki “uzaklık” ve “soğukluk”un coğrafyadan mı, o coğrafyada yaşamaya alışmış insandan mı, yoksa bizzat aile kurumunun doğasından mı kaynaklandığı sorunsalı da açılmanmaya değer unsurlardan birisi.

trond söz ettiğim duygulardan ilkinin kısmen yaşamış, güzel başlayan bir beraberlik yalnızca alınan tek bir dersle “ne zaman acıyacağına sen karar verirsin” bilgisinden daha fazlasını mümkün kılmamıştır. yaşlılık konumunda ise gerçek baba yoktur belki ama babanın yaptığı “güzel”işlerden kaynaklanan bir ‘övünç’ün varlığıyla o değeri tanımlama tutumu söz konusudur ve bu trond'un kısmen de olsa yaşama ve babasıyla barışmasını sağlamaktadır. ancak tam o noktada bir “pürüz” ortaya çıkar: “lars ve gerçeği”

bununla gerçekten büyük bir rastlantı sonucu karşılaşma, onun gençken sahip olamadıklarına “lars”ın sahip olduğu duygusunun gelip çatmasına yol açar. bu bilgi işte o öğrenilen ve övünce yol açan bilgiyi ev etkisini eksiltten bir unsurdur.

lars'ın hikâyeye dahil olması, aslında babanın kendi yaşında bir kopyası, dolayısıyla da kendisinin yaşıtı bir rol modeli olan, sonrasında da benzerlikleri süren bir başka karakterin, lars'ın abisi ve ikizini kazaen öldürmesine neden olan dolu tüfeği içindeki mermiyi çıkarmadan evin duvarına koyan jon'un dolayımında sunulur. joy pek çok açıdan romanın kilit karakterlerinden birisidir ve girard'ın “arzu üçgeni” çözümlemesindeki “dolayım olmayı sağlayan” bir karakterdir. o babasının da kullandığı “şifre”yi bilen, annesinin “yasak” ilişkisinden ve “politik eylemleri”nden haberdar, itiraz eden ama itirazını yine bir “kuş yuvası” üzerinden yani yine dolayım layarak trond'a anlatan, sonra da başa çıkamadığı yüzleşmesinden kaçan, bunun için dünyayı dolaşan bir ergen ve genç bir adamdır. trond'un hem babasına benzeyen, hem de taklit ettiği, hem sevdiği hem de yoksunluğu karşısında kayıtsız kalarak hesaplaşmayı ertelediği bir duygunun müsebbibidir.

gitmek ve ırmak

petterson “at çalmaya gidiyoruz”da bir gitme eylemini çok farklı biçimleriyle (babanın gitmesi, jon'un gitmesi, anneye birlikte isveç'e gitme, evinden gitme, yaşamdan gitme, tomrukların nehirde gitmesi, vb) irdelerken bu gidişin bazı yollarını da bize akan nehir imgesiyle ve ona yüklenen metaforlarla anlatmayı yeğliyor. nehir tıpkı “suyun çatlağını bulması” gibi hep denize doğru akan bir sudur. bu su hem insan yaşamının doğal akışını, hem de toplumsal yaşamın doğal sürecini imler. kimi yerde yavaşlayıp akıyor gibi olsa da hep akar ve bunun yolunu, yönünü çevirerek mümkün olmadığı gibi bu akışa uymak da yaşamı kolaylaştıran bir unsurdur. ama insan ne kadar doğru, düzgün olsa da bir dalları, budakları, çıkıntıları budanmış, “düzeltmiş” bir tomruk değildir. en

azından böyle olmadığını hissettirecek şeylerle varolur. dahası bazen ırmağın ters aktığını düşünecek algıya sahiptir ve bu ırmağı tersine akıtarak varolma bilincine, en azından buda dair bir arzuya sahip bir varlıktır. o yüzden de ırmağın ters aktığı yerler ev anlar onun varoluşunu ortaya koyması, yaşam karşısındaki özneliği dışa vurması için iyi bir olanaktır.

romanın anlatım özellikleri

yazar olabildiğinde çok yönlü bir şekilde bir döngüyü ortaya koymaya çabalamış. değişim tıpkı bir güneş yılının döngüsü gibi bir birini izleyen ve yineleyen olaylarla yaşanmaktadır. ergenlik döneminde babasıyla yaşadığı “köy”le, yaşlılıkta “inziva”ya çekildiği “köy”ün neredeyse aynı yer denecek kadar birbirine benzer bir şekilde çizilmesi, yaşam alanlarına tutsak benliklerin her ne kadar tercihleri gibi görünse de aslında onların varoluşlarını sağlayan unsurlardan birisi, belki de başta geleni olduğunu düşündürüyor. belki de hep denildiği gibi “coğrafya kaderdir” demek istiyor yazar da bu tutumuyla.

keza yaşam döngüsünün “doğaya gidiş”, “doğaya dönüş” ve “doğaya karışma” olgusu da bu temelde bir döngü gibi yorumlanabilir. hele ölümün de bir “doğaya karışma” biçimi olduğu düşünülürse kutsal metinlerdeki “topraktan gelip toprağa gitme” bilgisinin yazarın ve tabii de okurun bilinçdışında yer alan bir bilginin tekrarı olarak okunabilir.

herkes gibi trond'un ve tabii yazarın da bazı özlemleri vardır. bunlar bazı metaforlar ve simgelerle ifade edilir genellikle. romanın iki temel aforizma ve metaforundan birisi olan “ne zaman acıyacağına sen karar verirsin” romanın kapanma cümlesi olarak da seçilip bir doğruyu yaşama belirleyen kıllma gereksinimini işaret ederken, diğeri olan “at çalmaya gidiyoruz” birden çok anlamı kesen özelliği ile romana ad olma konumuna yükselerek kapıyı açan ve kapatan unsurlar olarak belirlenmiş.

vahşi batı'da “at çalmak” suçların en büyüğüdür, at çalan yakalandığında ya asılır, ya da kurşunlanır. romandaki “at çalmaya gidiyoruz” parolasını böylesi bir tehlikeli işi üstlenmiş “çete/grup/örgüt”lerin işine en uygun bir cümledir. trond'un babası bu anlamda herkesin aslında bildiği bir “gizli” görevle yükümlüdür ve bir tür nakliyat yapmaktadır. ancak bu nakliyatın ayrıntısı verilmezken insanın aklına “suç nitelmesi” olarak akla gelen her türlü edimi düşündürmektedir. bu kavramın romandaki ikinci kullanımı ise birbiriyle yarışan iki arkadaş çocuk için söz konusudur. trond'un arkadaşı ve babanın sevgilisi ve örgüt arkadaşının oğlu jon için bu sözcük, hem bir bilgiyi, hem de o bilginin gerektirdiği bir edimi ifade etmektedir. trond için ise bu sözcük ilk duyduğunda hem bir hoşluğu, hem de nedenini o zaman algılayamadığı bir hırçınlık ve tehlikeyi imlemektedir. ama sonrasında franz'ın anlattıkları o tehlikenin yarattığı korkuyu dönüştürmekte ve bir olumlamayı dile getirmektedir.

romanda kullanılan metaforlardan birisi de “beden”dir. bu belirgin bir çok anlamlılık içinde okuru irdelemeye en azından görmeye ve tartışmaya yöneltme anlamında çok iyi bir şekilde kullanılmıştır. “bedensel yetersizlik” hâlini hissetme ve onunla mücadele etme, bu “hâli” aşmaya çalışma, başka bir deyişle büyüme, gelişme, güçlenme, diğer yandan yaşlılıktaki kayıpların sonucu kaybedilen unsurları hissetme ama kabul etmeme biçimindeki anlatımlar, öte yandan baba ile onun sevdiği kadına yönelik temas isteği ve ikisinin temasını kesme, babanın sevgilisine yönelen cinsel arzusu, hem yazarın “beden olgusuna” yönelik özel bir dikkâti gündeme getirmekte, hem de “beden”i toplumsal olarak cinsiyetlendirmektedir. ancak bu cinsiyetlendirme de dahil romana egemen olan eril söylem ve anlatımdaki erillik, “kadın” olgusunun, romanın sonundaki babanın yolladığı parayı çekmeye gidişleri sırasında annesiyle yaşadıkları da dahil neredeyse tamamiyle nesneleştirilmesi, yazarın bu bağlamdaki tutumunu ortaya koyuyor ve norveç'in dünyada ev işi şiddet ve enestinin en yüksek olduğu ülkelerden birisi olmasından kaynaklanıyor ve onun bir göstergesi niteliğinde. romanda yer alan aşk, savaş, yaşlılık, yalnızlık, ölüm, evlilik, aile gibi konuları içeren ve üzerinde düşünülmesi gereken başka önemli izlekler de var bunların ifade ediliş biçimlerine de dikkât edilmeli; soğuk ve mesafeli ama yalın bir dille anlatılıyor olması onların daha belirgin algılanmasını sağlıyor ve bence bu yazarın özellikle seçtiği unsurlardan birisi.

sonuç olarak ikilemleri çok derinlemesine tartışmasa da insanın varoluş hâllerini irdeleyen modern bir anlatı olarak at çalmaya gidiyoruz, içindeki duyarlık ve şiirsellik, romantik kimi duyguların

işleniş biçimi ve yarattığı atmosferiyle önem kazanan bir yapıt olarak karşımıza çıkıyor. bu noktada romanın türkçeye çevriliş sürecinin ab'nin kültürel değişim programı çerçevesinde gerçekleşmiş olması önemli bir noktayı vurgulayan önemli bir unsur olarak özellikle dikkât edilmesi gereken unsurlardan birisi. gerçekten de kültürel yapıtların yaygınlığı, yazarların ve okurların salt kendi olanaklarıyla gerçekleşemez, bu nedenle yazarların içinde olduğu toplulukların ortak kaynakları ve devletlerin olanakları da bu konuda kullanılmalıdır.

son cümleyi de romandan yola çıkarak yapılan hans petter moland'ın 2019 yapımı filminin romana sadık bir filmin nasıl yapılabileceğine dair güzel bir örnek olduğu şeklinde kurayım. bu film romanların filme çekilmesi konusundaki başat tutumlardan biri olan “aslına sadık olma”nın adeta bir “ders”i gibi. bu filmde “trond”u oynayan aktörün izlediğim bir diğer filmi de yönetmenin o aktörün seçimi konusunda filminde yer alan kahramanla koşutluğunu ortaya koymasından bakımdan dikkât çekici. trond'daki ve dolayısıyla yazardaki yumuşak görünümünün ardındaki şiddeti sanırım yönetmen de çok iyi fark etmiş sanırım.